

સ્ત્રી પોગના અનુભવી મહુડા

યુવક

મધ

ના

ઉપચાર

કાંકડા દવા ફોનુમની વહેવા ઉપચારના સમુદાય



મુ. ૨૦૦૦

૧૩૭૨૫

મા. આઈ. બી. મહેતા.

DEC 1927 યુવક ફોનુમ પ્રેક્ટીશનર.

## પ્લેગના અનુભવી ઉપચારો.

આ હે-ડબ્લુકનો પ્રચાર કરવા માટે જનસેવા  
અર્થે જથાબંધ મંગાવનાર માટે નીચે પ્રમાણે  
કિંમત રાખી છે

છુટક નકલ એક આનો. બહારગામ માટે  
દોઢ આનાની ટીકીટ મોકલવી

નકલ	રૂા. આ.	}	વી. પી. અર્થ જુદું
૨૫	૧—૬—૮		
૫૦	૨— —		
૧૦૦	૪—૧		

છાપનાર:—શ્રી વિન્દુ હાથાભાઈ નાયક.  
• શ્રી “અનાવિલ બધુ” પ્રી. પ્રેસ, બરાનપુરી ભાગળ,  
• ભાજવાળી પોળ, અનાવિલ હાજની બાજુમાં—સુરત.

દ્રુષ્ટ અર્થ પ્રકાશક:—શ્રી. આર્થ બી. મહેતા.

આયુર્વેદ મેડીકલ પ્રેક્ટીશનર.

૨૨૧ વાડીફળીઆ, રેટોર શેરી—સુરત.

# ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

‘ગાનગતી કાપીગર્ભ’ ૧૧૫

અનુક્રમાંક ૧૩૭૨૫ નર્મક

જાણકાર નામ રત્નેશ્વરી અનુભવી  
દેવશરિ

પ્રોપ્રિયેટરી કલેક્ટર,  
સુરત.  
**પ્લેગના અનુભવી ઉપચારો.**

પ્લેગ આર્ય શાસ્ત્રમાં અંથી જ્વર, વિષ જ્વર જ્વર, અંથીક સંન્નીપાત, અગ્નિ રોહણી વગેરે નામથી ઓળખાય છે.

આ રોગ ધણેજ ચેપી છે એક વખત તે શરૂ થયા કે જલદીથી ગામે ગામે ફેલાતો જાય છે.

આ જીવલેણ વ્યાધી ધણે ભાગે અશકત, રોગીને જીવનો ભોગ લેતો નથી, પણ તે જીવાન સ્ત્રીપુરુષોનો કાળ છે. સગર્ભા બાઈને થાય તો સારા થવાની આશા ઘણી થોડી રહે છે.

**પ્લેગના કારણ.**

(૧) ગાંઠીઆ તાવને પ્લેગવાળા હંદરો ફેલાવે છે.

(૨) હંદરોના ચાંચડો ( Rat-flee ) મનુષ્ય વચ્ચે તેમજ હંદરો આપસમાં આપસમાં ચેપને ફેલાવે છે.



(૩). ઘરમાં, ભોંયતળીયા, કાતરીયા, દીવાલો, ખડેરો, ગંદકી દુર્ગંધ, અંધાર, સુર્યના પ્રકાશની તાણવાળી જગ્યામાં પ્લેગના જંતુઓ થોડા સમય સમી જીવે છે

**હવા પ્લેગવાળી થઇ છે કે નહિ તે જાણવાની રીત.**

સ્પીરીટ રેક્ટરી ફાઇડની ખતી કરવી જો હવા પ્લેગવાળી હશે તો ખતી લાલ થશે. હવા શુદ્ધ હશે તો ખતી જેવોજ રોડ પડશે.

**પ્લેગના જંતુઓનો સંચાર થતો અટકાવવાના નિયમો.**

૧ જે સ્થળે પ્લેગના કેસ માલમ પડે કે તે જગ્યા તરત છોડી ગામ બહાર ખુલ્લી હવામાં જુપડાં બાંધીને લગભગ બે ત્રણ માસ રહેવું; પણ ઉદરોના જંતુઓ પોતાની સાથે ન આવે એ ખાસ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ.

૨ હવાની શુદ્ધી કરવાને યજ્ઞ, હોમ, ધુપ વગેરે કરવો જોઈએ.

૩ શીનાઇલ છાંટી મકાન, મોરી, સંડાસ વગેરે જગ્યાઓ સ્વચ્છ રાખવી જોઈએ.

૪ હાઇડ્રો કારબન ઘનને શુદ્ધ કરવા માટે ઉત્તમ છે. આ પદાર્થને ઝીણો વાટી સળગાવવાથી ઓરડાની ગરમી વધે છે. આની ધુણી ત્રીવ હોવાથી દીવાલના નાના છીદ્રોમાં દાખલ થઈ જંતુઓનો નાશ કરે છે. આ પ્રયોગથી જે મકાનોની શુદ્ધી થાય છે ત્યાં ફરી પ્રેગના કેસ થતા નથી.

૫ હવા ચોકળી રાખવા ધૂપ હંમેશા કાયમ રાખવો અને ખિલકુલ ગંદકી થવા દેવી નહિ. ( Cleanliness is next to Godliness ) આ અંગ્રેજી કહેવત ખાસ વ્યાનમાં રાખવાની જરૂર છે.

૬ ઉંદરોને તાત્કાળ નાબુદ કરવા જોઈએ. ખાસ કરીને ધીન્ય વસ્તીમાં, અનાજની કોઠીમાં ઉંદરોની વસ્તી હોય છે. માટે તેને કોઈ પણ રસ્તે નાબુદ કરવા કારણ કે ઉંદરોનો વંશ બહુ ઝડપથી વધે છે.

૭ જેમ બને તેમ રક્ત શોષક દવાઓનો ઉપયોગ કરવો. ગંધક રક્ત શુદ્ધી માટે અકસીર છે.

૮ ધી, દુધમાં જંતુઓના ઝેરનો ધાન કરવાનો ઉત્તમ ગુણ રહ્યો છે

**રશી ફીનાઇલ ખનાવવાની રીત.**

૧ એક શેર ત્રીજ સરકામાં ૧ તોલો હચી હોંગ ખારીક વાટીને નાંખવી. આ પ્રવાહીનો રીનાઇલ પ્રમાણે સંડાસ, ગટર, મોરી વગેરેમાં ઝાંટવામાં ઉપયોગ કરવો.

પ્લેગના વખતમાં દરરોજ નાની ચમચી આ મિશ્ર પીવાથી ઘણો ફાયદો થાય છે.

**અત્રેલ બણીતા હવા શુદ્ધ કરનારા પ્રવાહીનો ખનાવવાની રીત.**

(૧) પાંચ ભાગ મોરચુ અને સાત ભાગ પાણીમાં મેળવવું.

(૨) પાંચ ભાગ કારબોલીક એસીડ અને સો ભાગ પાણી સાથે મેળવવું.

(૩) ૧ ભાગ રીનાઇલને ૧૦૦ ભાગ પાણીમાં મેળવવું અધીક તીવ્ર કરવું હોય તો એક ભાગ રીનાઇલ મેળવવું.

(૪) કલોરાઇડ ઓફ લાઇમ એક ભાગ અને દસહજાર ભાગ પાણી પ્લેગના ન તુએનો પાંચ મીનીટમાં નાસ કરે છે.

(૫) એક લાગ સલ્ફ્યુરીક એસીડ (તે ગંધકનો તેજાળ) અને દસહજાર લાગ પાણી પાંચ મીનીટમાં પ્લેગના જંતુઓ નાબુદ કરે છે.

#### (૬) મરક્યુરી લોશન.

એક મોટા વાસણમાં સવાશેર મરક્યુરી પર ક્લોરાઈડ નાંખો અને ૨૦૦ રૂપિયાભાર હાઈડ્રો ક્લોરીક એસીડ મીશ્ર કરી લાકડીથી હલાવો. મીશ્ર થયા બાદ બારશેર સ્વચ્છ પાણી હમેશા મીશ્રનો ઉપયોગ કરતી વખતે ૨૫૦ શેર પાણી બીબુ હમેરવું પછી તેમાં લીલો રંગ નાંખો. એ રંગ નાંખવાનું કારણ જ્યારે લીંતપર છાંટવામાં આવે ત્યારે તરત માલમ પડે કે દોઢ સ્થળ છાંટવા વગર રહ્યું છે કે નહિ. આ લોશન ખુલ્લાં યોગાનમાં તૈયાર કરવું એ ખાસ અગત્યનું છે.

#### (૭) ધરને ચૂનો ઘોળાવવો.

ધુપ.

લીંબડાના પાતરા, ગુગળ, ચોખા, ધી, લોખાન વગેરેનો ધૂપ કરવો.

માંડીઓ તાવ અને પ્રતીક જવરના  
પ્રથમ ચીન્હો.

ભુખનો નાસ થાય, ચિંતાતુર રહે, સાંધાઓ  
અકડારા લાગે, છાતીમાં મુઝવણ થાય, હૃદયના ધબ-  
કારા વધવા લાગે, આંખો નિસ્તેજ થાય, લાલચોળ  
ચળકતી કીકીઓ મોટી દેખાય, ઉબકા આવે, માથામાં  
દુઃખાવો થાય. ટાઢ વાછને તાવ ચઢે વખતે ૧૦૨ થી  
૧૦૭ ડીગ્રી સુધી તાવ થાય.

ગાંઠ નીકળવાની જગ્યા પર દુઃખાવો થાય, ચામડી  
મુકાય નાડીની ગતી વધે, પેટમાં બળતરા થાય,  
બહેરાશ આવે.

જીભનો વચલો લાગ સફેદ ચાક જેવો નજરે  
પડે અને આગલો લાગ લાલચોળ થાય વખતે જતા  
જીભ ફાટી જઈ કાળી પડે.

ઘેન અને નિંદ્રા વધે.

માંડો નીકળવાની જગ્યાઓ.

ગળુ, બગલ, નંગ, નીચલા જડભાની આડીમાં  
ગરદન ઉપર, ગાંઠો દેખાય.

રોગીના સાધ્ય અસાધ્ય લક્ષણ.

(૧) જે રોગીને જે ગણુ દીવસ તાવ આવ્યા પછી ગાંઠ દેખાય છે તે બચી જાય છે.

(૨) પહેલો તાવ આવીને પછી ગાંઠ દેખાય તે પણ બચી જાય છે.

(૩) જે રોગીને પ્રથમ દુઃખાવો થઈ તાવ આવે તે સારા થવા મુશ્કેલ છે.

દરદીને સારા થવાના લક્ષણો.

(૧) ગાંઠ પાકી પ્લેગનું ઝેર અથવા પર દેખાય તે બચવા પામે.

(૨) તાવ ઓછો થતો જાય.

(૩) છલમાં અમ્મી આવે. ધીમે ધીમે સ્વચ્છ થાય.

(૪) નિંદ્રા અને વેન ઓછું થવા માંડે.

(૫) આંખોની રતાસ કમી થવા લાગે.

(૬) પસીનો છુટીને તાવ નશ્ત પડવો એ સારા થવાની આગાહી કરે છે.

(૭) પ્લેગનો દરદી સાત દીવસ બચી જાય તે સારા થવાની આશા રહે.

## મળ પરીક્ષા

પીળાસ પર મળ અશક્ત નહિ બનાવતાં આરો-  
કમની આગાહી કરે છે.

કાળો ગંધાતો ઝાડો પુષ્કળ અશક્ત બનાવનાર  
લોહી બગડવાની સાબીતી આપે છે ને મૃત્યુની  
સુચના કરે છે.

## પથ્યાપથ્ય

૧ દરદીના બીછાના, કપડા વગેરે સાફ રાખવા.  
૨ મળમુત્ર દુર ફેંકાવવા અથવા દટાવવાં.  
૩ સ્વચ્છતા અને ચોક્ખાઈના નિયમો જેમ  
બળવવામાં આવે તેમ દરદી અને સારવાર કરનારા  
હૃદયને લાભદાયક છે.

૪ રોગની શરૂઆતમાં જીલ્લાળ આપવો.  
૫ દરદીને ઉપવાસ કરાવવા સૌથી શ્રેષ્ઠ છે.  
૬ આદુ, ધૂંદનો તુળસીનો ઉકાળો કરી દુધ  
નાંખી દીવસમાં બે ત્રણ વખત આપવો.

૭ ખોરાક ત્રણ ચાર દીવસ બીલકુલ આપવો  
નહિ પણ માત્ર મગનું પાણી. પાણીમાં મીઠું નાંખી



ચોખાની, ઘઉંની કે બાજરીની કાંજ ખાસ જરૂર  
જણાય તો આપવી.

૮ દરદીને એક શેર પાણીને ઉકાળીને અડધે  
શેર રહે તેવું પાણી ઠંડુ થયા પછી પીવા આપવું.

૯ રોગીને ખુદલી હવામાં રાખવો પણ સરીર  
પર ગરમ કપડા ઓરાઢવા.

૧૦ તાવને માટે પિત્ત શાંત થાય તેવા ઉપાય  
કરવા.

૧૧ દરદીને માથે બરફ મૂકવું નહિ. લીલું કુરદ  
— જિલકુલ આપવું નહિ ( ડોક્ટરની સારવારમાં હોય  
તો તેની સલાહ પ્રમાણે વર્તવું )

૧૨ ઠંડાં ઉપચારો આ રોગમાં જીવલેણ છે.

૧૩ ગરમ ઉપચાર કરવા અગત્યના છે તેમજ  
કફને સુકાવા દેવો નહિ.

૧૪ દરદીને ગલસવવો નહિ. મન દ્રઢ રાખવું  
અને સહેજ સહેજમાં ગલરાવું નહિ.

૧૫ દરદીના રૂમમાં ચાર ખુણે વૃજશીનાં કુંડા  
રાખવા.



મરડી યાને પ્લેગના ઉપચાર પદ્ધતી.  
ખીવાની દવા.

(૧) કડુ કરીઆતુ. ખીવાની છાલ, ખડસાલીઓ, કાળી દ્રાક્ષ, અને સોનાનખી દરેક બે તોલા લઈ ૬૪ તોલા પાણીમાં ઉકાળો કરી આડમાં ભાગનું પાણી રાખી ચાર ચાર કલાકે આપવો આથી દરદીને આરામ થાય છે.

(૨) લીંબડાની લીંબોળી, પાન, છાલ કુણી, કુણી દીસીઓ, કાળા મરી આ બધી વસ્તુઓ સમભાગે લઈ ખાંડા કપડે ચાળી રોજ અડધો તોલો મધ અથવા પાણી સાથે લેવાથી ફાયદો થાય છે.

(૩) પ્લેગની રાડઆતમાં સરકારી ક્વીનાઇનનો ઉપયોગ કરવાથી ફાયદો થાય છે.

(૪) ગાંઠ દેખાવા માટે કે બે આસ વિલાયતી મીઠામાં ઉંચી જાતની આન્ડી એક ચમચો મેળવી પાવાથી સેકડે ૬૮ ટકા દરદીઓ બચે છે.  
પ્લેગની ગાંઠ ઉપરના લેખ.

(૧) આસંધ જેને સરકૃતમાં અર્ધગ્રા, મિજમાં વિંટરચેરી વગેરે નામથી ઓળખે છે તેના

મૂળીઆ મળે તો તાજ લેવા. તેને પાણીમાં ઘસીને ચંદનના ગાફક ગાંઠ ઉપર ચોપડવું. ગાંઠની આજુબાજુ જ્યાં સુધી સોજે હોય અંગર જગ્યા લાલ હોય ત્યાં લગી ચોપડવું. આ લેપ સુકાવાથી, તણાવા માંડે છે અને ચોતરફ પસરેલો સોજે એક મધ્ય બીકુમા એકઠો થઈ ઉપર તરી આવે છે. જેમ જેમ ગાંઠ ઉપર તરી આવે તેમ તેમ દરદીને આરામ થાય છે છેવટે ગાંઠ પાકીને ફાટી જાય છે.

આ સાદા ઉપાયથી સેંકડો કેસો પ્લેગના સારા થયા છે.

ગાંઠના કુટવા પછી ઘઉંના લોટની પોટીસ બાંધવી અને આજુબાજુ આસંધનો લેપ કરવો એટલે પોટીસ વાટે પર બહાર ખેંચાઈ આવશે દરદીને પીવાને આગળ જણાવેલી કોઈ દવા આપવી અથવા પ્રો. ગજ્જરનું પ્લેગ મીકસચર આપવું.

**નુકસો બીજો.**

ગાંઠ ઉપર ગુલેચરમાની, લીલા ધાણાનો રસ, અથવા ગુલાબજળ અને તે ન મળે તો પાણીમાં મેળવી કઠી જેવું પાતળું બનાવી ગાંઠ ઉપર આધુ આધુ લીધું સુક ચોપડવું.

આ લેપથી ગાંઠ બીતર હશે તો તરી આવશે.  
કાચી હોય તો પાકી જશે ને પૂરી જશે ને પૂરી  
ગંધ હોય તો રૂઝાઈ જશે.

**નુકસાનો નીબો.**

ગાંઠ પર બીલામાંનું તેલ લગાડી ઉપર ઈટને  
ભુકા અથવા રેતી ભભરાવી. ઈટને હની કરી કપ-  
ડામાં મૂકી સેક કરવો. કવચીત બીલામાંનું તેલ  
લગાડતા હડે તો તે જગ્યાપર કળીચુનો વસગાર  
કરી તેલમાં કાલવી ચોપડવો એની જોડે ખાવાને  
નીચેની ઔષધી આપવી.

ખાવાના પાનમાં વપરાતો કળીચુનો કપડાની ધડીમાં  
ફળાવી તેડું પાણી કાઢી નાંખી ગાયનું ધી મેળવી  
ચણા જેવી ગોળી બનાવવી એટલું ગોળી દર કલાકે  
ચટાડવી દરદી ખાઈ ન શકે તો ગરમ પાણીમાં  
ગોળી મેળવી ગળામાં ઉતારી દેવું બનતાં લગી દર  
વખતે તાજી ગોળી બનાવીને આપવી. દસ બાર  
વખત આપવામાં આવે તો પણ નુકસાન થતું  
નથી. લીખોળીનું તેલ પાંચમી દસ તેલા ગોમુરમાં  
મેળવી પાવું, કદાચ ઝાડા ઉલટી થાય તો બહાર

નહિ. લીખાડીનું તેલ માથે અને પગને તળીએ  
ધસવું. પુષ્કળ ઉકાળેલું પાણી દરદીને કલાકે  
કલાકે આપવું.

**નુકસો ચોથો.**

પ્રથમ પ્લેગના દરદીને ગાંઠ ઉપર ટીંકચર  
આયોડાઈન ચોપડવું. તે સુકાયા બાદ સ્ટ્રોંગ એસીડ  
નાઇટ્રીક ગાંઠ ઉપર નજદીક નજદીક ચાચણી જેવા  
ટપકા પાડવા આનાથી બળતરા થશે પણ નીચેનો  
લેપ મારવો.

ઈસસ, કોડીઓ લોબાન, એળીઓ, બરાસ, કપુર,  
આ બધી વસ્તુઓ પાણીમાં વાટી લેપ કરવો ને  
ઉપર રૂની અડધા ઇંચની ગાંદી મૂકવી, આ ઉપાયથી  
તરતની ગાંઠ પા કલાકમાં અને જુની ગાંઠ  
એક દિવસમાં બેસી જાય છે.

ત્રીજે દિવસે લેપ ઉખેડવો એટલે પીપ વહી  
જશે. પણ ચાંદા ઉપર શંખજીર છાંટવું.

**નુકસો પ મો.**

ટીંકચર આંફ આયોડાઈનનું અકેક ટીપુ થોડાં  
પાણીમાં મેળવી ફરેક બખે કલાકે પાવું અને પ્લેગની

ગાંઠ ઉપર આયોડાઇન ધસવાનું આખો વખત ચાલુ રાખવું. આ દેખીતા સાદા ભાસતા ઉપાયથી ૬૦ માંથી ૫૬ કેસ સારા થયા હતા. ને ૫૧ માંથી ૫૦ કેસો હમેદપૂરમાં સારા થયા હતા જે લોક મરી ગયાં તે મોડા ન આવતે તો તેમાંથી કેટલાક જથી શકતે એમ સાલ્વેશન આર્મીખોયજ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ હોમના એન્સાઇન બોથા જી જણાવે છે.

નુકસાન ૬ ઠે.

વાંદરા છાપનું આસલેટ તો ૨૦ પીવાથી ચાલીસ રોગી થારા થયા છે.

**પરસેવો બહુ થતો હોય તો તે અટકાવવાના ઉપાય.**

શરીરે રાખ ચોળવી. અજમાને વાટી તેનો ખરડ કરવો અળસીનો ભુકો શરીરે ચોળવો.

**પીસાળ વાસ મારતો અટકાવનાર આપધી**

પીસાળની આસપાસનો ભાગ તથા પીઠપર તેલ ચોળાને શેક કરવો અથવા રેવંચીનો શીસે ગરમ કરીને ચોટી પોટા (વર) ઉપર લગાડવું.

## પ્લેગમાં નસ્ય

પ્લેગમાં દરદી બેભાન હોય અથવા ઘેનમાં પડી રહ્યો હોય તો તેને ઉન્મત રસ સુંધાડવો.

## પ્લેગમાં અંજન.

દરદી ઘેનમાં બેભાન હોય તો અંજન આંજવું નેપાળાના બીનાં મીંજ તો. ૨.

વછનાગ, પીપરીમૂળ, હીંગળોક, દરેક ૧ તોલો સાથે મેળવી લીધું તો રસમાં ૭ દીવસ ઘુંટી સુકવી ભુકી રાખવી આ અંજન બધા સંન્નીપાતોમાં ઉપયોગી છે.

## પેટમાં બળતરાનો ઉપાય.

ખડસાલીઓ, પીત પાપડો લીંબડાની છાલ ઘાણા અને કાળીદ્રાક્ષ એ બધા સરખે ભાગે લઈ વાટી પાણીમાં પાવાથી બળતરાની શાન્તી થાય છે.

## પ્લેગમાં શ્વાસ ઉપડે તેનો ઉપાય.

ગોળ કાંટાળા ચોરના કોમળ છોગાં કાટાં કહાડી, અગ્નીમાં તપાવી કુટીને પાણી કહાડવું તેપાણીથી લોખાન કુલ (Acid Benzoïn) ની ચણા જેવંડી ગોળી કરવી ને પા પા કલાકે બે ગોળી પાણીમાં આપવી.

સન્નેપાત અટકાવવાનો ઉપાય.

(૧) દરદી નાસ ભાગ કરે બકવાટ કરે તે બહુમખીપળાની વડવાઈ કુટી કપકછાંડ કરીને ના તેા. ખવરાવવાથી શાંતી થશે.

(૨) ત્રાયોનલ (Trional) અથવા સલ્ફોનલ (Sulphonal) પંદરથી વીસ ગ્રેન પાણી સાથે ફકાવી દેવાથી ફાયદો થશે.

સામાન્ય આ રોગને લાગુ પડે તેવી દેશ તૈયાર મળતી હવાઓ.

ચંડેશ્વર રસ, મૃત્યુશાસન રસ, પ્લેગનાશિન વટી, તિકવાદી કવાથ આ દવા ગોંડળ રસરાખામ બને છે મહાજવરાંકુશ, શ્વાસકુઠાર રસ, સુતરાન રસ, મૃત પ્રાણહારી રસ, સ્વચ્છંદ ભૈરવ અને ત્રીપુ ભૈરવ રસ આ દવાઓ ફાર્મસીમાં તૈયાર મળે છે પ્લેગ વખતે દરેક આદમીએ પાળવાના નિયમો.

(૧) દરદીનો શ્વાસ નાણે અબાણે કાઢ્યો હોય નહિ, નહિતર તરત રોગ લાગુ પડે છે, મોઢાંદે આં માથે ઓઢીને સુવુ નહિ,



(૨) હલકો ખોરાક લેવો, અજીર્ણ થાય તેવા પદાર્થ લેવા નહિ, રાત્રે સહેજ ઓછું ખાવું.

(૩) લીંબોળીનું તેલ બે રીપાં રોજ પીવું ને હીલે માલીરા કરવું.

(૪) આરોગ્ય વર્ધની ગોળી સવાર સાંજ બંને લેવી.

(૫) મહાવાક્ષાદિ નેલે કે લક્ષ્મી વિદ્યાસ તેલ ચોળવું.

(૬) પ્લેગ પ્રતિબંધ ગોળી ટંકે ત્રણ લેવી.

(૭) ઉપરના " ઇલાજોમાંથી ખાવાની એકાદ દવાનું જ સેવન કરવું. કાંદા ખજૂરનું સેવન કરવું.

(૮) કોઈ પણ ઉપાય નહિ બની શકે તો રોજ પાકી લીંબોળી ખાવી તેથી પ્લેગ થવાની ધાસ્તી રહેતી નથી. અને તેજ પ્રમાણે કોઈ પણ ઇલાજ જલદી હાથ ન લાગે તો પ્લેગના દરદીને તાત્કાળ નિર્ણય લીમહાનેા રસ દીવસમાં એક બે વખત એક વાઇન ગ્લાસ જેટલો ખાવો ને લીમહાના પાતરાંનેા રહેલો છુંદો ગાંઠ પર બાંધવાથી રોગી સારો થાય છે.



(૯) ખેતગવાળા ગામના શાક ભાજી અનાજ વગેરે કોઈ પણ વસ્તુનો ઉપયોગ કરવો નહિ.

(૧૦) હોટલ વગેરે બજારની ખાવાની ચીજનો ઉપયોગ કરવો નહિ.

(૧૧) રોજ સવારે ખુલ્લી હવામાં ફરવા જવું અગર નિયમસર કસરત કરવી.

**ખેતને બહારગામ ફેલાતો અટકાવવાનો ઉપાય.**

આ જીવલેણ દરદના જંતુને દૂર કરવાને બીજાનું વગેરે સુર્યના તાપમાં જ્યાં ઝાડ ઝાંખરા ન હોય પણ જમીન રેતાળ અને સખ્ત તપેલી હોય અને જગ્યા સપાટ હોય તેના પર ઢોરના પગલાં પડ્યાં નહિ હોય એવી જગ્યામાં કપડા એકવડા એક કલાક પાથરી રાખવાથી જંતુઓ સુર્યના તડકાથી મરી જશે. ગોદડા, તળાઈ વગેરે જાડા વસ્ત્રોને બે બાજુએ સારા તપાવવા જોઈએ.

જગ્યા જો રેતાળ ન હોય તો તેના ઉપર ત્રણ ઈંચ હડો રેતીનો થર કરવો, આવી તૈયાર બનાવેલી

જગ્યાના છેડાથી ત્રણ રીટની અંદર કપડા પાથરવા નહિ

અવસ્ય કરીને બહારગામ જતાં પહેલા આ ઉપાય અજમાવવાની જરૂર છે.

સમાપ્ત.

તમારી મુજબાણનો ખુલાસો.

તમે જો કોઈ પણ રીટની ઉપાધી જેવી કે શારીરીક, માનસીક સંસારીક વગેરેમાં સપડાયા હોય તે એક વખત અમને મળેા કારણ કે જ્યોતીષ, Astrology મુખલક્ષણ Physiognomy હસ્તરેખા Palmistry મસ્તકપરિક્ષા Phrenology અક્ષર પરિક્ષા Graphology છેલ્લી શોધ મુજબ સાયન્સને આધારે તપાસી નિરાકરણ કરવામાં આવે છે. હસ્તરેખા પરથી વર્ષિક્ષણ ને જીંદગીનો ટુંક વૃત્તાંત બનાવવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત જન્મોત્તરી ટપકા વર્ષિક્ષણ વગેરે બનાવી આપવામાં આવશે.

અમારા કામ માટે હિંદુસ્થાન, એડવોકેટ ઓફ ઇન્ડીઆ, પ્રજામિત્ર અને પારસી, બોમ્બે કોનીકલના તંત્રીઓએ મુગ્ધ કંઠે

પ્રશંસા કરી છે તેજ અમારા કામની સાબીતી માટે પુરતા છે.

અમારા કામ માટે નવસારી, હદવાડા, સુરત મુંબઈ વગેરે અન્ય સ્થળોની પ્રજાએ તેમજ ખાસ કરીને વિદ્વાનોએ સંતોષ જાહેર કર્યા છે. તેમના સંકટો પ્રમાણ પત્રો મેળાવે છે.

ફીમાં પણ ખાસ ઘટાડો કરવામાં આવ્યો છે

(૧) હસ્તરેખા પરથી જીંદગીનો લેખીત સાર રૂ. ૧૫

(૨) હસ્તરેખા પરથી વર્ષિક જીંદગીનો લેખીત સાર રૂ. ૩

(૩) હસ્તરેખા પરથી જીંદગીનો સામાન્ય સાર કહેવાની રી રૂ. ૨.

(૪) તમને અને વિદ્યાર્થીને કઈ લાઈન બંધાવેલી થઈ પડશે તે કહેવાની રી રૂ. ૨.

(૫) વિદ્યાર્થીને ફક્ત આઠ આના વિશેષ લઈ આપી જીંદગીની રૂપરેખા કહેવામાં આવશે.

આ ઉપરાંત જન્મોત્તરી, ટપકાં, વર્ષિક જીંદગી વગેરે બનાવી આપવામાં આવશે.



1005000 2500 1000

[illegible][illegible]





